

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTMMN811 Nyelvváltozatok szem.

Tantárgy neve: Leíró dialektológia és szociolingvisztika	Tantárgy Neptun kódja(i): BTMMN802, BTMMN803, BTMMN811 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): Gréczi-Zsoldos Enikő adjunktus	
Közreműködő oktató(k): Gréczi-Zsoldos Enikő adjunktus	
Tantárgyi egység: Nyelvváltozatok szem.	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMMN811 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 2 ^o (A szak kerestféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak összel, páros számúit csak tavasszal lehet felvenni.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: BTMMN802: 2 előadás, BTMMN803, BTMMN811: 1 szeminárium, 1 konzultáció (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)	Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTMMN802: kollokvium, BTMMN803, BTMMN811: gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A gyakorlat célja, hogy a nyelvi rétegek, nyelvváltozatok áttekintésével, rendszerezésével differenciált képet alakítson ki a hallgatókban a nyelv (különösen a magyar nyelv, de elvben minden nyelv) természetéről, létezési módjáról, arról tudniillik, hogy a nyelv sokféleségében, változataiban létezik. E változatok mindegyikének megvan a maga normája (és ezáltal létjogosultsága). A gyakorlat során egyrészt az elméleti alapfogalmak (nyelvváltozat, nyelvi réteg, nyelvi norma, nyelvi sztenderd) tisztázására, másrészt a legfontosabb nyelvváltozatok (szaknyelvek, a média nyelve, a szleng, az internetes nyelvhasználat stb.) jellemzésére kerül sor. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> Tájékozott a magyar nyelvű szövegek és kulturális jelenségek nyelvi és irodalmi értelmezésének ismert eljárásai és módszerei, valamint ezek szakmailag elfogadott kontextusai és értékelései terén. Tisztában van a nyelvtudomány és az irodalomtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel. <i>képesség:</i> Képes értelmezni a magyar nyelv sajátosságait, valamint a magyar nyelvi hagyományon belüli összefüggéseit, történeti beágyazottságát. Képes átlátni a magyar nyelvi hagyományok szerepét a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítésében. <i>attitűd:</i> Érti és elfogadja, hogy a nyelvi jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Nyitott a magyar és más kulturális közösségek irányában. Törekszik szakmai nyelvtudásának fejlesztésére. <i>autonómia és felelősség:</i> Kialakít olyan, történetileg és világnézetiileg koherens egyéni	

álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. A magyar nyelv területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. Nyelvváltozatok, nyelvi rétegek I.
2. Nyelvváltozatok, nyelvi rétegek II.
3. A nyelvi norma
4. A szociolektusok
5. A művészi nyelvhasználat (költészet)
6. A művészi nyelvhasználat (próza, esszé)
7. A szaknyelv fogalma, fajtái
8. A tudományos nyelv
9. A nyomtatott és az elektronikus média nyelve
10. Nyelvjárások, tájnyelv, regionális köznyelv
11. Szleng, argó, bizalmas stílus, nyelvi durvaság
12. Az internetes nyelvhasználat sajátosságai

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K SZ

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Kiss Jenő 1995. *Társadalom és nyelvhasználat*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Tolcsvai Nagy Gábor 1998. *A nyelvi norma*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Kemény Gábor (szerk.) 1992. *Normatudat – nyelvi norma*. MTA Nyelvtudományi Intézet, Bp.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Crystal, David 1998. *A nyelv enciklopédiája*. Osiris Kiadó, Bp.

Wales, Katie 1991. *A Dictionary of Stilistics*. Longman, London–New York

Bódi Zoltán 2004. *A világháló nyelve*. Gondolat Kiadó, Bp.

